

ності. При виконанні поставленої бойової задачі жінка працює цілеспрямовано й безжалісно. Жінки - військовослужбовці чи працівники правоохоронних підрозділів досить вимогливі відносно до виконання службових інструкцій. До процесу маскування жінки відносяться творчо, з неймовірною винахідливістю, цей процес досить природний для них.

Результативність дій жінки-снайпера буде завжди вища, ніж у снайпера-чоловіка. У бойовій практиці жінки більш обачливі та обережні, при пораненнях - більш живучі. Спираючись на такі особливості, у середині 1943 року в Москві сформована Центральна жіноча школа снайперів. За два роки було підготовлено більше 1800 жінок-снайперів, які до кінця війни знищили більше 18000 німців [7].

Мистецтво бойового снайпера межує з містиком. Ефект його роботи жахливий, а здатність виникати в несподіваному місці й безслідно зникати після пострілу здається надприродною. Легенди про можливості снайперів засновані на реальності. Підготовлений снайпер дійсно може робити те, чого не можуть інші. Снайпер - це довгий ніж у серці супротивника; занадто довгий і дуже жорстокий, щоб з ним не рахуватися. Ігнорувати снайпера не можна. Від нього не рятують відстань і бронезилет. Проти снайперської кулі безсила охорона. Снайпер здатний докорінно змінити ситуацію на полі бою, поставити потрібну точку в політичному процесі та з точністю хірурга знешкодити терориста. Сама загроза участі снайперів тисне на психіку ворога й змушує його пригинати голову. Справжній снайпер невидимий, нещадний і невловимий. Гнітюче діє сам факт його недосяжності й безкарності. Він з'явиться з порожнечі, виконає наказ і піде в порожнечу; зникне в одному місці, щоб з'явитися в іншому; його промисел романтичний, як романтичний сам процес пострілу на вільному полюванні.

Література

1. Айзенк Г. Супертесты IQ. - М.: Изд-во Эксмо, 2003. - 208 с.

2. Ануфрієв М.І., Ірхін Ю.Б., Курко М.Н., Нецетет Т.В., Омельченко С.В., Синівський В.В., Шаповалов О.В. Професіографічна характеристика основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України (кваліфікаційні характеристики професій, професіограми основних спеціальностей): Довідник. - К.: МВС України; КІВС, 2003. - 80 с.

3. Барко В.І. Професійний відбір кадрів до органів внутрішніх справ (психологічний аспект): Монографія. - К.: Ніка-Центр, 2002. - 296 с.

4. Баронін А.С. Психологічний профіль вбивць. Посібник з кримінальної психології та криміналістики. - К., Вид. ПАЛИВОДА., А.В., 2001. - 176 с.

5. Бодров В.А. Информационный стресс: Учебное пособие для вузов. - М.: ПЕРСЭ, 2000. - 352 с.

6. Болтиков В. Снайперы // Братишка. - 2006. - декабрь. - С. 14.

7. Потапов А.А. Искусство снайпера. - М.: Фаир-Пресс, 2003. - 544 с.

8. Бруксмит П. Искусство снайперской подготовки / Пер. с англ. В.А. Гришечкина. Под редакцией Ю.В. Шокарева. - М: ООО "Издательство "РОСМЭН-ПРЕСС", 2004. - С. 131.

9. Резанов О. Основы снайперского ремесла // Братишка. - 2006. - апрель. - С. 41-44.

10. Лебедева С.Ю., Тимченко О.В. Психологічне забезпечення професійної та функціональної надійності фахівців снайперських груп спеціальних підрозділів МВС України: Монографія. - Харків: ХНАДУ, 2005. - 326 с.

11. Миллер Д. Снайпер. - Мн.: ХАРВЕСТ, 2004. - 384 с.

12. Олег Резанов. История снайперского искусства. - М.: Братика, 2004. - 160 с., ил. - (серия "Братишка").

*Пригодська Ю.В.,
викладач кафедри тактико-спеціальної та вогневої
підготовки Одеського державного університету
внутрішніх справ
Надійшла 21.11.2012*

УДК 342.951:35.088 (477)

ВНУТРІШНІ ВІЙСЬКА МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ: СТАН І ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

Яровий С.А.

За роки незалежності в Україні відбулися суттєві зміни в основних складових Воєнної організації держави. Пріоритетним стало зменшення "військової складової" та реалізації базового системного принципу "одна функція - одна структура". Зокрема:

- суттєво зменшилася чисельність (із 780 до 192 тис.) та змінилася структура Збройних Сил України;

- відбулося розмежування завдань і функцій Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України;

- Прикордонні війська перетворені на Державну прикордонну службу України, з подальшою координацією і спрямуванням її діяльності Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України;

- створена Служба зовнішньої розвідки України - державний орган, який здійснює розвідувальну діяльність у політичній, економічній, військово-технічній, науково-технічній, інформаційній та екологічній сферах;

- частини залізничних військ Збройних Сил України виведені зі складу Міністерства оборони й переформо-

вані у Державну спеціальну службу транспорту - спеціалізований державний орган транспорту у складі центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту, призначений для забезпечення стійкого функціонування транспорту в мирний час і в умовах правового режиму воєнного та надзвичайного стану;

- на базі окремих підрозділів Служби безпеки України створена Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України;

- на основі військ Цивільної оборони України, органів і підрозділів державної пожежної охорони створено Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту - спеціальне невійськове об'єднання аварійно-рятувальних та інших формувань, органів управління такими формуваннями системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;

- зі складу МВС України виділено Державний департамент з питань виконання покарань (нині - Державна пенітенціарна служба України) тощо.

© С.А. Яровий, 2012

Попередні етапи реструктуризації Воєнної організації держави засвідчують, що ці процеси були позбавлені належної уваги з боку всіх гілок державної влади, зосереджувалися лише на військовій реформі, орієнтованій на скорочення чисельності особового складу, кількості озброєння, військової техніки, а не повномасштабну реструктуризацію системи безпеки та оборони держави загалом [1, с. 4].

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України” внутрішні війська входять до системи Міністерства і призначені для охорони та оборони важливих державних об’єктів, перелік яких устанавлюється Кабінетом Міністрів України, а також для участі в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю. Їх основними завданнями є: охорона та оборона важливих державних об’єктів, об’єктів матеріально-технічного та військового забезпечення МВС України; супроводження спеціальних вантажів; здійснення пропускового режиму на об’єктах, що охороняються; конвоювання заарештованих і засуджених; охорона підсудних під час судового процесу; переслідування і затримання заарештованих і засуджених осіб, які втекли з-під варті; участь в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю; участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об’єктах, що охороняються; охорона дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав на території України. Водночас забороняється використання внутрішніх військ для виконання завдань, не передбачених вказаним Законом [2].

Нині Головне управління внутрішніх військ є органом військового управління, до складу якого входять шість управлінь територіальних командувань із підпорядкованими з’єднаннями, військовими частинами та підрозділами, дислокованими в містах. Його основними завданнями є: участь у реалізації державної політики з питань діяльності внутрішніх військ; підтримання постійної бойової та мобілізаційної готовності управлінь територіальних командувань, з’єднань, військових частин, навчальних закладів і установ внутрішніх військ, забезпечення стійкого, безперервного та оперативного управління внутрішніми військами; здійснення поточного та перспективного планування діяльності внутрішніх військ, у тому числі в умовах надзвичайного та воєнного стану; організація охорони та оборони важливих державних об’єктів, матеріально-технічного та військового забезпечення МВС України, супроводження спеціальних вантажів; охорона дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав на території України; забезпечення участі внутрішніх військ у виконанні завдань територіальної оборони в районах розміщення об’єктів, що охороняються; здійснення в межах компетенції заходів правового режиму надзвичайного стану; організація своєчасного та повного виконання внутрішніми військами завдань з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю; забезпечення охорони підсудних під час судових процесів, конвоювання заарештованих і засуджених; керівництво бойовою та спеціальною підготовкою внутрішніх військ, організація навчально-методичної роботи у військових навчальних закладах; організація комплектування внутрішніх військ; розроблення та здійснення заходів щодо зміцнення військової дисципліни, профілактики правопорушень у внутрішніх військах, забезпечення соціального та правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей; визначення (прогнозування) потреб і ресурсів, необхідних для виконання завдань, покладених на внутрішні війська, а також здійснення заходів щодо їх усебічного забезпечен-

ня; участь у формуванні та проведенні єдиної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності в інтересах внутрішніх військ; організація взаємодії з центральними та місцевими органами виконавчої влади, правоохоронними органами та органами військового управління [3].

Отже, у цілому службово-бойова діяльність внутрішніх військ включає: організацію виконання поставлених завдань; безпосереднє несення бойової служби; дії за надзвичайних обставин; всебічне забезпечення військ. Тобто така діяльність (на відміну від аналогічної діяльності ОВС) здійснюється на постійній основі, а не лише при виникненні певних надзвичайних ситуацій.

З огляду на це О.М. Шмаков слушно пропонує класифікувати вказані завдання на такі види: охорона громадського порядку; охорона державних об’єктів; конвоювання підсудних і засуджених, екстрадиція; забезпечення громадської безпеки; територіальна оборона; бойова діяльність (участь в операціях Збройних Сил України) [4, с. 17]. Ці завдання реалізуються методами: *патрулювання* (у заходах з охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, режимних і карантинних заходах); *охорона* (важливих державних об’єктів, ядерних установок, спеціальних вантажів, дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав тощо); *конвоювання* (засуджених та підсудних під час судового процесу, порушників, затриманих під час проведення масових, режимних і карантинних заходів; екстрадиція осіб за межі країни); *спеціальних дій* (із запобігання, виявлення, припинення правопорушень і посягань з боку окремих організацій, груп і осіб; з відновлення порушених законних прав і свобод); *бойових дій* (оборона об’єктів, комунікацій у воєнний час).

До форм дій внутрішніх військ належать:

- *оперативні дії* - сукупність узгоджених і взаємопов’язаних за метою, завданнями, місцем і часом службово-бойових дій і спеціальних операцій внутрішніх військ, які проводяться у визначеному районі чи в районі відповідальності одночасно або послідовно за єдиним замислом і планом для виконання завдання із забезпечення національної безпеки державного (регіонального) рівня (значущості) в установленний період часу; форма дій оперативного масштабу;

- *спеціальна операція* - сукупність узгоджених і взаємопов’язаних за метою, завданнями, місцем і часом спеціальних і бойових дій військової частини, з’єднання або угруповання внутрішніх військ, які проводяться у заданому районі одночасно або послідовно за єдиним замислом і планом протягом короткого часу для виконання завдання із забезпечення національної безпеки регіонального (місцевого) рівня (значущості) в установленний період часу; форма дій оперативного (тактичного) масштабу;

- *службово-бойові дії* - сукупність узгоджених і взаємопов’язаних за метою, місцем і часом заходів щодо виконання обмеженого за масштабом завдання планового характеру або завдання за вимогою (з патрулювання, охорони, конвоювання) у спосіб бойової служби з’єднанням, військовою частиною, підрозділом, військовим нарядом внутрішніх військ, які проводяться в обмеженому районі за єдиним замислом і планом; форма дій тактичного масштабу;

- *бій* - збройне зіткнення з озброєними злочинцями, незаконним збройним формуванням, терористичною групою, диверсійно-розвідувальною групою, десантом противника або як етап виконання завдання з оборони об’єкта із застосуванням різноманітних засобів уражен-

ня, захисту і забезпечення, що являє собою організовані та узгоджені за метою, місцем і часом вогонь і маневр підрозділу, військової частини, з'єднання або угруповання внутрішніх військ в обмеженому районі, протягом короткого часу, за єдиним замислом і планом; форма дій тактичного масштабу [4, с. 18].

Підкреслимо, що діяльність внутрішніх військ будується на принципах законності та гуманізму, поваги до особи, її прав і свобод. Внутрішні війська діють на засадах централізованого керівництва, єдиноначальності, поєднання при їх комплектуванні принципів добровільності та військового обов'язку [2]. Вони підпорядковуються Міністру внутрішніх справ України, а безпосереднє управління ними здійснюється командуючим. Організаційно внутрішні війська складаються із з'єднань, військових частин і підрозділів по охороні важливих державних об'єктів, зокрема АЕС, по супроводженню спеціальних вантажів і конвоюванню заарештованих і засуджених, військових частин спеціального призначення та спеціальних моторизованих військових частин міліції, підрозділів зв'язку, військових установ, навчальних закладів і частин.

Натомість службово-бойова діяльність внутрішніх військ у разі ускладнення оперативної обстановки, запобігання і реагування на надзвичайні ситуації певного походження вимагає чіткої регламентації, а їх завдання і функції, права та обов'язки військовослужбовців - належного законодавчого забезпечення.

Зауважимо, що внутрішні війська за свою історію зазнавали кардинальних, а інколи і зовсім незрозумілих спроб оптимізації. Процес їх реформування триває з 2000 р. по теперішній час (див., наприклад, Указ Президента України від 18.08.2003 № 863/2003 [5]). Основною метою усіх перетворень є їх трансформація в оптимальне за чисельністю, приведення відповідно до наявних і прогнозованих завдань з урахуванням економічних можливостей держави, мобільне військово-формування [6, с. 9].

Як зазначає О.В. Кривенко, намагання "реформування" внутрішніх військ тривають і нині, при цьому законодавчі ініціативи в деяких випадках мають політичне, кон'юнктурне забарвлення. Тільки протягом 2002-2005 рр. внутрішні війська скорочено на 24 % [7], при цьому обсяги службово-бойових завдань не зменшились, а навіть збільшились. Характерним є те, що часто на найвищому рівні відзначалась унікальність внутрішніх військ, зважаючи на багатфункціональний спектр їх завдань як для мирного, так і воєнного часу. Періодично виникають публічні дебати стосовно їх статусу - військово-формування чи правоохоронний орган? Відтак актуальним залишається питання щодо наукового обґрунтування завдань та статусу внутрішніх військ, законодавчого їх закріплення [1, с. 4].

Якщо звернутися до службово-бойової діяльності внутрішніх військ країн пострадянського простору, то в Законі РФ "Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації" наведено вичерпний перелік завдань з'єднань і військових частин внутрішніх військ у цій сфері. У нашому ж дослідженні зупинимось на основних з них, а саме:

з'єднання і військові частини оперативного призначення беруть участь спільно з ОВС у локалізації та блокуванні районів надзвичайного стану чи районів збройних конфліктів, припинення в цих районах збройних зіткнень, вилучення зброї у населення, проведення заходів із роззброєння незаконних збройних формувань або їх ліквідації, посилення охорони громадського по-

рядку та громадської безпеки в районах, що примикають до районів надзвичайного стану чи районів збройних конфліктів, участь у припиненні масових заворушень у населених пунктах та виправних установах;

спеціальні моторизовані з'єднання і військові частини - участь спільно з ОВС у забезпеченні охорони громадського порядку при надзвичайних ситуаціях та інших надзвичайних обставинах, а також у забезпеченні режиму надзвичайного стану; виділення прикордонним органам федеральної служби безпеки сил і засобів для участі у прикордонних пошуках й операціях тощо [8].

При цьому два зазначених вище підрозділи заборонено залучати для припинення несанкціонованих зборів, мітингів, демонстрацій, ходів і пікетування ненасильницького характеру;

з'єднання і військові частини з охорони важливих державних об'єктів і спеціальних вантажів - участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших надзвичайних обставин на об'єктах, що охороняються, та спорудах на комунікаціях; у пошуку та затриманні осіб, які протиправним способом проникли чи залишили території об'єктів, що охороняються, й споруд;

авіаційні військові частини - бойове забезпечення дій внутрішніх військ та ОВС при виконанні ними завдань щодо забезпечення режиму надзвичайного стану, боротьби з організованою злочинністю, в умовах збройних конфліктів, надзвичайних ситуацій та інших надзвичайних обставин;

морські військові частини - забезпечення охорони важливих державних об'єктів і споруд на комунікаціях, розташованих у прибережній частині територіального моря РФ, на ріках, озерах та інших водних об'єктах; участь спільно з ОВС в охороні громадського порядку на акваторіях водних об'єктів з цінними природними ресурсами тощо;

військові частини (підрозділи) спеціального призначення - участь у роззброєнні незаконних збройних формувань, організованих злочинних груп, у припиненні масових заворушень, що супроводжуються збройним насиллям, вилученні у населення зброї, що незаконно зберігається; у припиненні актів тероризму; у знешкодженні осіб, які захопили заручників, важливі державні об'єкти, спеціальні вантажі, споруди на комунікаціях, а також будівлі органів державної влади; у забезпеченні безпеки посадових осіб та окремих громадян відповідно до законодавства РФ [8].

У свою чергу, внутрішні війська Республіки Білорусь - державна військова організація, призначена для захисту життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства й держави, конституційного ладу, безпеки та суверенітету Республіки від злочинних та інших протиправних посягань [9]. Стосовно їх службово-бойової діяльності та участі у спеціальних операціях, можна виокремити такі основні завдання: сприяння ОВС в охороні громадського порядку, забезпеченні громадської безпеки, режиму надзвичайного стану, воєнного стану; участь у розшуку осіб, які втекли з-під охорони та нагляду з виправних установ, від військових караулів при конвоюванні; охорона особливо важливих державних об'єктів і спеціальних вантажів; знешкодження та знищення таких, що не розірвалися, авіаційних та інших боєприпасів у населених пунктах, проведення робіт з перевірки повідомлень про встановлення вибухових пристроїв, їх виявлення, знешкодження та знищення; участь у територіальній обороні.

Для виконання покладених на внутрішні війська Республіки службово-бойових завдань їм надано право здійснювати блокування районів місцевості, окремих будівель та об'єктів при розшуку біглих засуджених, осіб, які утримуються під вартою, осіб, які тримаються у лікувально-трудовах профілакторіях, та осіб, які підозрюються (обвинувачуються) у скоєнні злочинів, при припиненні масових заворушень і групових порушень громадського порядку чи інших антигромадських дій у населених пунктах, надзвичайних ситуаціях, а також при знешкодженні й знищенні боєприпасів, що не розірвалися, і вибухових пристроїв.

До специфічних обов'язків внутрішніх військ Республіки (що не впливають із службово-бойових завдань) можна віднести: участь в операціях, що проводяться за спеціальними або постійно діючими планами міліції; участь у звільненні заручників, захопленого залізничного рухомого складу, повітряного чи водного судна, спеціальних вантажів, бойової та спеціальної техніки та інших об'єктів; участь у ліквідації пожеж, наслідків вибухів та аварій на об'єктах, що охороняються, та відбиття нападів на них. При цьому застосування бойової та спеціальної техніки, що знаходиться на озброєнні внутрішніх військ, здійснюється виключно під час виконання службово-бойових завдань [10, с. 186].

У сфері службово-бойової діяльності внутрішні війська Республіки Казахстан: здійснюють заходи з охорони важливих державних об'єктів і спеціальних вантажів при їх перевезенні; беруть участь спільно з ОВС у припиненні масових і групових порушень громадського порядку, забезпеченні громадської безпеки та правового режиму надзвичайного стану, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (стихійних лих, великих аварій і катастроф); виконують окремі завдання у системі територіальної оборони у воєнний час; борються з незаконними військовими формуваннями; припиняють особливо небезпечні правопорушення, диверсії, терористичні акти, збройні зіткнення та ін. [11].

Внутрішні війська Республіки Вірменія також беруть участь в охороні громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки, здійснюють охорону спеціальних та особливо важливих об'єктів і спеціальних вантажів та беруть участь в обороні [12].

Внутрішні війська МВС Киргизької Республіки призначені для виконання службово-бойових завдань з охорони ввірених їх об'єктів, захищати інтереси людини, суспільства і держави, конституційні права і свободи громадян від злочинних та інших протиправних посягань. З цією метою вони виконують такі завдання, як: охорона важливих державних об'єктів і спеціальних вантажів; охорона виправно-трудовах установ, конвоювання засуджених та осіб, які перебувають від вартою; сприяння ОВС з охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки та правового режиму надзвичайного стану; участь у територіальній обороні [13]. Враховуючи важливість і значущість місця внутрішніх військ у секторі національної безпеки й оборони, міністр внутрішніх справ спільно з командувачем внутрішніми військами особисто визначає обсяг службово-бойових завдань військовим частинам (підрозділам) з урахуванням вимог Статуту бойової служби [14, с. 268].

Отже, внутрішні війська Киргизької Республіки є військовою організацією при МВС і призначені для охорони об'єктів державного значення, виправно-трудовах установ, виконання службово-бойових завдань з охорони гро-

мадського порядку, захисту конституційних прав і свобод громадян від злочинних посягань і спеціальних завдань Уряду й Міністра внутрішніх справ Республіки [15].

Війська карабінерів (внутрішніх військ) МВС Республіки Молдова призначені для підтримання спільно із поліцією або власними силами громадського порядку, захисту прав та основних свобод громадян, майна власників, запобігання порушення закону [16]. З одного боку, ці війська є складовою частиною організаційної структури МВС, належать до Департаменту військ карабінерів і виконують свої функції і завдання на всій території Республіки під його керівництвом і контролем; також МВС несе повну відповідальність за керівництвом ними, організацію виконання покладених на них завдань, підготовку особового складу, дотримання військової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку, їх матеріально-технічне, фінансове й медичне забезпечення. А з іншого - війська карабінерів є компонентом Збройних сил і беруть участь в оборонних заходах відповідно до законодавства.

Таким чином, основними завданнями військ карабінерів є: постійне забезпечення відповідно до законодавства спільно з поліцією заходів з охорони правопорядку, захисту прав, основних свобод і законних інтересів громадян; сприяння органам поліції або самотійні дії з підтримання громадського порядку та боротьби зі злочинністю; здійснення охорони виправно-трудовах установ і конвоювання заарештованих і засуджених осіб під час їх переміщення; охорона й захист об'єктів і вантажів особливої важливості; участь у забезпеченні дотримання правового режиму надзвичайного та воєнного стану, стану облоги; участь у ліквідації наслідків аварій або надзвичайних ситуацій природного, техногенного або екологічного характеру [16].

На відміну від законодавства розглянутих вище країн пострадянського простору Закон України "Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України" практично не регламентує засади їх службово-бойової діяльності. Зокрема, завдання щодо участі внутрішніх військ у ліквідації масових заворушень, проведення антитерористичних заходів тощо в Законі взагалі не передбачені [2]. Цікавим є той факт, що в законодавстві інших країн пострадянського простору закріплено, що "інші завдання можуть бути покладені на внутрішні війська федеральними законами" [8], "виконання інших завдань внутрішніми військами визначається законодавством" [9], "внутрішні війська можуть залучатися для виконання інших завдань відповідно до актів законодавства" [11]. Отже, внутрішні війська є військовим формуванням, яке входить до складу МВС, основним призначенням якого має бути захист держави, суспільства та людини від будь-яких протиправних посягань, а завдання мають бути визначені у відповідному законі, що виключить можливість їх застосування не за цільовим призначенням.

У даному аспекті погоджуємося з О.В. Кривенком про те, що: 1) внутрішні війська - це багатофункціональне військово-формування держави з правоохоронними функціями; 2) відповідно до покладених завдань вони повинні входити як до Сил оборони, так і до Сил безпеки сектору безпеки та оборони держави; 3) у майбутньому за функціональним призначенням внутрішні війська доцільно розподіляти на Територіальні Сили правопорядку; Сили оперативного втручання; Сили спеціальної охорони й оборони; Сили забезпечення та підтримки

військ [1, с. 11].

Узагальнюючи зазначимо, що за статусом внутрішні війська можна вважати спеціальним військовим формуванням держави у складі МВС з правоохоронними функціями, створеним з метою забезпечення громадської безпеки, підтримання правового режиму надзвичайного стану, припинення дій незаконно утворених озброєних формувань, участі в охороні громадського порядку, територіальній обороні та ін. Тобто внутрішні війська виконують завдання у плановому, регулярному порядку та під час проведення спеціальних заходів (дій, операцій) за надзвичайних обставин мирного й воєнного часу з використанням правоохоронних, поліцейських і військових методів; у своїй діяльності керуються принципами правоохоронної діяльності та воєнного мистецтва. Втім, нормативно-правові засади службово-бойової діяльності внутрішніх військ МВС України мають бути визначені на законодавчому, а не на підзаконному рівні.

Література

1. Кривенко О.В. Адміністративно-правове регулювання завдань внутрішніх військ МВС України та їх місце у секторі безпеки і оборони держави // *Честь і закон*. - 2010. - № 2. - С. 4-11.
2. Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 26 берез. 1992 р. № 2235-XII // *Відомості Верховної Ради України*. - 1992. - № 29. - Ст. 397.
3. Питання органу військового управління внутрішніх військ: Указ Президента України від 6 червня 2007 р. № 501/2007 // *Офіційний вісн. Президента України*. - 2007. - № 16. - Ст. 253.
4. Шмаков О. М. Службово-бойова діяльність сил охорони правопорядку як інструмент забезпечення національної безпеки України // *Честь і закон*. - 2010. - № 2. - С. 12-18.
5. Про питання щодо перетворення внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України у невійськове формування: Указ Президента України від 18 серпня 2003 р. № 863/2003 // *Офіційний вісн. України*. - 2003. - № 34. - Ст. 1813.
6. Щорічник "Біла книга 2008: Внутрішні війська". - К.: ГУВВ МВС України, 2009. - 115 с.
7. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 10 січня 2002 р. № 2925-III // *Відомості Верховної Ради України*. - 2002. - № 16. - Ст. 115.
8. О внутренних войсках Министерства внутренних дел Российской Федерации: Федеральный закон Рос-

сийской Федерации от 6 февраля 1997 г. № 27-ФЗ // *Ведомости Федерального Собрания Российской Федерации*. - 1997. - № 6. - Ст. 208.

9. О внутренних войсках Министерства внутренних дел Республики Беларусь: Закон Республики Беларусь от 3 июня 1993 г. // *Ведомости Верховного Совета Республики Беларусь*. - 1993. - № 21. - Ст. 252.

10. Яровий С. А. Питання службово-бойової діяльності внутрішніх військ МВС Республіки Білорусь // *матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. ["Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави"]* (м. Одеса, 21 квіт. 2011 р.). - Одеса: ОДУВС, 2011. - С. 186.

11. О внутренних войсках Министерства внутренних дел Республики Казахстан: Закон Республики Казахстан от 23 июня 1992 г. // *Ведомости Верховного Совета Казахстана*. - 1992. - № 11-12. - Ст. 290.

12. О внутренних войсках: Закон Республики Армения от 7 декабря 1997 г. № ЗР-163 [Электронный ресурс]. : <http://ux.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=2054&lang=rus>.

13. О внутренних войсках Министерства внутренних дел Кыргызской Республики: Закон Кыргызской Республики от 14 апреля 1994 г. № 1474-XII // *Ведомости Жогорку Кенеша Кыргызской Республики*. - 1994. - № 6. - Ст. 184.

14. Яровий С. А. Питання службово-бойової діяльності внутрішніх військ МВС Киргизької Республіки // *матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. ["Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави"]* (м. Одеса, 24 лют. 2012 р.). - Одеса: ОДУВС, 2012. - Ч. 1. - С. 268.

15. Об утверждении Положения о внутренних войсках и текста Присяги военнослужащего внутренних войск Республики Кыргызстан: Постановление Правительства Республики Кыргызстан от 2 июня 1992 г. № 262 - [Электронный ресурс]: http://www.minjust.gov.kg/law/card_list.php.

16. О войсках карабинеров (внутренних войсках) Министерства Внутренних Дел: Закон Республики Молдова от 12 декабря 1991 г. № 806 // *Официальный монитор Республики Молдова*. - 2009. - № 187-188. - Ст. 584.

Яровий С.А.,

*здобувач кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки факультету підготовки фахівців транспортної міліції Одеського державного університету внутрішніх справ
Надійшла до редакції 12.10.2012*